

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

Titulus XVII. Qui Filii Legitimi sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

legas ejusmodi nuptias contrahere non verentium temeritas punitur, Suarez *cit. f. 5. n. 21.*

200. Eiusdem Clementinæ constitutionis §. *fin.* in eo, quem antè habuerunt, vigore relinquuntur & confirmantur pœnæ incestuarum nuptiarum, non solum Canoni-

cæ ad superiores Rubricas serè declarata, sed etiam Legales, l. *Qui contra 4. l. Si quis 6. Auth. Incestus Ec. C. de Incest. & inut. nupt. prodita*, ut cum Boerio observat Corradus *Lib. 8. Prax. Dispens. Apost. cap. 3. n. 30.*

TITVLVS XVII.

Qui Filii Legitimi sint.

Nuptiarum Nuptiarum præcipuus effectus est ex iis susceptorum liberorum legitima Jurèque approbata nativitas: quæ proinde post illarum contractum & impedimenta expedita, huic Rubricæ subjectis textibus declaratur.

ARTICVLVS I.

De Liberis legitimè Natis.

SUMMARIUM.

1. Filiorum nomine veniunt utriusque sexus liberi:
2. Quorum alij Legitimi, alij Illegitimi:
3. Et illi vel Legitimi tantum, vel etiam Naturales:
4. Isti Naturales aut Spurij,
5. Et hi serè Adulterini, Sacrilegi, Incestuosi aut Nefarij sunt.
6. Legitimi sunt nati ex conjugio, bonâ fide,
7. Saltem ab uno parente,
8. Et ab infidelibus cum Juris Ecclesiastici impedimento inito.
9. Illegitimi sunt nati ex conjugio cum impedimento dirimente scilicet,
10. Aut ignoranter, sed sine denuntiationibus, contractis.
11. Idque in foro saltem externo:
12. Imò etiam in interno;
13. Ob bonæ fidei Jure requisita defectum;
14. Ex conjugio invalido, inito errore Juris, natam prolem legitimam esse, negantium,
15. Et affirmantium vera Opinio;
16. Etiam cum error Juris liquidus est,
17. Ex dubitantibus de impedimento post,
18. Non etiam ante id detectum nata illegitima est:
19. Nisi conjugium cum dubio de impedimento initum sit.
20. Spurij sunt, ex solutis continentia voto solenni:
21. Et ex simplici voto ligatis nati, naturales.
22. Legiti-

22. Legitimi sunt nati ex conjugibus, ejusmodi simplici.
23. Imò & solenni voto ligatis :
24. Sed ex his nati quoad solos effectus Civiles.
25. Spurius est, quem ex adulterio susceptum constat.
26. Legitimus, cujus pater, an maritus vel alius sit, dubitatur.
27. Et mense post mariti obitum decimo :
28. Imò & undecimo initio,
29. Et octavo vel septimo mense post nuptias natus.
30. Infantes expositi legitimis accensentur
31. Ex conjugio invalido, ab uno bonâ fide inito, natus legitimus est respectu parentis utriusque.

1. **F**ilii Latini nomen originem verisimilius ducit à Græco *φιλία* denotante amorem, quò parentes in liberos suos excellunt, Tholosanus Lib. 10. Synt. ag. cap. 3. n. 4. Quantumvis autem *Filij* nomen in singulari ex sua institutione usûque communi prolem solum masculinâ denotet, ad fœminam autem seu filiam vi interpretationis extendatur, arg. l. Herennius 122. & l. Julia 201. ff. de V. S. *Filiorum* tamen, plurali numerò expressorum nomen, non quidem figurâ & vocis propriâ significatione, sed communi usu utriusque sexûs liberos, ac proinde filias quoque comprehendit, si materia indifferens, id est, fœminis æquè ac maribus conveniens & par utriusque sexûs ratio sit, arg. Rubrica præsentis, l. Si quis ita 46. ff. de Testam. tut. & l. Quisquis 116. ff. de V. S. Velasc. de Jure Emphyt. q. 41. n. 3. & Barbosa ad banc Rubr. cit. n. 11.

2. Filii ergo, sive utriusque sexûs liberi vel Legitimi sunt vel Illegitimi; & illi

rursus vel Legitimi tantum vel Legitimi & Naturales simul, Legitimi tantum dicuntur, qui, cum per naturam non sint, beneficium tamen adoptionis arrogationisve legibus approbatâ in liberorum numero censentur, sive pro iis habentur, s. Adoptio 1. Instit. l. 1. Sc. ff. de Adopt. Legitimi & Naturales autem, sive legitime nati vocantur, qui ex nuptiis justis, sive matrimonio verè aut putativè justo, & publicè sine contraditione inito, sunt procreati, c. Cum inter 2. hâc Rubr. pr. Instit. de Patria potest. l. Filium 6. ff. de His, qui sui vel alien. jur. cit. Tholosan. n. 6. & Molina Tract. 2. de J. & J. disp. 165. n. 1.

4. Illegitimi etiam, sive extra ejusmodi nuptias ex copula fornicaria nati vel sunt Naturales tantum vel Spurii: ad quas illorum species non iidem liberi utroque Jure reducuntur; Civili enim Naturales ii duntaxat sunt, qui ex soluto & concubina unica uxoris locò domi retenta, l. 1. Sc. ff. de Concub. & Novell. 89. cap. 6. Canonico autem Jure censentur quicumque procreati sunt à parentibus, qui conceptionis vel nativitatis aut inter hanc & illam medio aliquo tempore, ut infra statuetur, habiles fuerunt ad matrimonium validè contrahendum, Glossa in c. Innotuit 20. V. Conjugata, de Elect. ubi Panormit. à n. 17. & Molina disp. cit. n. 4. & 6. Spurii etiam Civili quicumque extra justas nuptias & ex alia quàm concubina, sive soluta uxoris locò domi retenta, procreati: Canonico autem Jure dicuntur nati ex parentibus matrimonio non conjunctis, & ad id validè ineundum inhabilibus totò illò, scilicet conceptionis, nativitatis & inter utramque medio tempore, Covarruvias p. 2. de Sponsal. cap. 8. §. 5. n. 1. & Molina l. cit. n. 7.

5. Spuriorum etiam liberorum variaz & præ aliis relatu dignaz quatuor species sunt,

sunt, scilicet Adulterini, Sacrilegi, Incestuosi & Nefarii. Adulterini vocantur, ex duobus vel altero saltem parente conjugato nati, *can. Nemo 32. q. 4. & S. Cum ergo, V. Adulterium*, post *can. Lex, 36. q. 1.* Sacrilegi ex Religioso vel Moniali aut etiam ex Clerico in Sacris constituto suscepti, ut volunt Barbosa & Gonzalez in *c. Quia circa 6. de Bigamia n. 3.* contra Felinum in *c. At si clerici 4. pr. de Judiciis, n. 14.* Decium *ibid. n. 37.* & alios; qui tales, si matrem solutam habeant, ex simplici fornicatione natis accenserent eorumque jure censeri, desunt ex *can. Presbyter 12. dist. 81. & c. Quia circa cit.* verbis, *Cum eis presbyteris concubinariis tanquam simplici fornicatione notatis.* Quae de re sensum meum exponam *Lib. 5. tit. 16. à num. 63.* Incestuosi ex parentibus, cognatione aut affinitate conjunctis, praesertim ex consanguineis collateralibus in gradu prohibito procreati, §. *Inter eas 2. Instit. de Nuptiis, Farinac. Prax. Criminal. q. 149. à n. 40.* & Gonzalez in *c. 1. n. 7.* Nefarii demum ex patris & filiae aliorumque ascendentium & descendentium foedissimo concubitu orti, §. *Ergo 1. Instit. de Nupt. Auth. Ex complexu C. de Incest. & inutil. nupt. cit. Tholos. cap. 3. n. 30.* Farinac. *n. 60.* Gonzalez *n. 7. in fine.* Ex haecenus dictis

6. Certum est primò, legitimam esse prolem Imprimis natam ex matrimonio publicè & bona fide contracto; quod tamen propter latens impedimentum dirimens postea deprehensum est fuisse nullum, saltem si nata aut concepta, etiam post litem contestatam, sit, antequam sententia divortii sit lata: imò, si nata aut concepta sit, appellatione ab ea interposita & pendente, & donec sententia transferat in rem judicatam, Covarruvias *cit. cap. 8. §. 1. n. 7.* Barbosa in *c. Cum inter 2. n. 13.* & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 7.*

Neque cum hoc pugnat; quòd litem contestatione bonae fidei possessor contumtuatur in mala fide; cum non habeat ignorantiam rei alienae, *l. Sed etsi 25. §. 7. ff. de Petit. bared. & l. Certum 22. C. de R. J.* ac proinde post litem super matrimonio contestatam concepta proles, sententia definitivà contra matrimonium lata, tanquam malà parentum fide procreata illegitimis debeat accenseri, *arg. c. fin. §. Si quis, de Clandest. desponsatione.* Non, inquam, hoc cum dictis pugnat; quia mala fides litem contestatione solum inducitur quoad effectum restitutionis fructuum, qui servandò servari ac restitui possunt, Bruneman. in *l. Certum cit. n. 12.* non quoad effectum possessionis conjugii & usum juris conjugalis, *c. Laudabilem 2. Ut lite pend. ubi isto privari, conjux prohibetur ante accusationem probatam, imò ipsam sententiam definitivam prolatam, arg. c. 1. eadem Rubr. & c. Inter cit. & per appellationem non suspensam, Panormit. in c. cit. n. 6. Alex. de Nevo n. 5. Barbosa n. 13. Gonzalez n. 8. & Pontius Lib. 11. de Matrim. cap. 8. n. 5.* Neque enim creditibile est, conjugii usum, pendente lite, ab Ecclesia permittendum, si illius contestatione mala fides induceretur, *arg. c. Literas 13. §. Porro, de Resist. Spoliat. & c. Inquisitioni 44. de Sent. excom. ut rectè arguit Covarruvias p. 2. de Sponsal. cap. 8. §. 1. n. 9.*

Deinde eam, quae suscepta est ex matrimonio viri, qui uxore suà vivente, in facie Ecclesiae duxit aliam, si ista ligaminis (aut aliud occultum) impedimentum ignoravit, *c. Ex tenore 14.* Ratio est; quia in favorem prolis major bonae fidei conjugis ignorantis, quam malae alterius ejus conscii ratio habetur, Alex. de Nevo in *c. cit. n. 4. ubi Barbosa n. 2.*
Demum eam, quae nata est ex matrimonio,

monio, ab infidelibus intra gradum, Jure solum Ecclesiastico prohiberetur, contracto. Eadem proles legitima manet, postquam ad fidem Christianam sive ipsa sive parentes sunt conversi, *c. fin.* Ratio est; quia legitimi juxta dicta sunt procreati ex matrimonio justo: matrimonium autem ab infidelibus in gradibus Naturali & Divina lege non prohibetur, secundum leges ipsorum Politicas & his æquivalentem consuetudinem initum, justum est: quantumvis cum Ecclesiastico Juris impedimento sit contractum, *c. De infidelibus q. de Consang. & Affinit.* quia infideles legibus Ecclesiasticis non adstringuntur, *c. Gaudemus 8. pr. de Divortio.* Confirmatur; quia ejusmodi infidelium matrimonium justum ac legitimum, sicut fuit antè, sic etiam post conversionem & Baptismum manet: imò post hunc susceptum, in quorundam DD. sententia, perfectam rationem Sacramenti, aut saltem omnimodam insolubilitatem fortitur, *c. De infidelibus cit.* ut ad eò nihil sit, quod ex eo procreatorum liberorum natalibus oblati possit, præsertim; cum ejusmodi liberis favorem præstari, exigat utilitas publica & bonum Religionis: quam ipsi, & infideles ipsorum parentes ita facilius, & difficiliter multò amplecterentur. si conversorum liberi illegitimis accenserentur, *Glossa fin. in c. fin. ubi Barbosa n. 2. Gonzalez n. 2. in fine & Pirrhing l. cit. n. 17.*

9. Certum contra secundò est, illegitimam esse prolem non solum extra, sed etiam ex matrimonio inter parentes, quorum uterque impedimenti dirimentis fuit conscius, procreatam, *c. Causam 4. & c. Referente 10.* quò textu utroque relatis decisionibus illegitimæ declarantur proles natæ ex conjugibus, consciis impedimentorum Ligaminis vel publicæ honestatis.

10. Quin illegitima quoque est proles

nata ex matrimonio irrito propter impedimentum dirimens occultum & ab utroque parente ignoratum, si illud denuntiationibus sine dispensatione omisissis, ac proinde clam initum fuit, ex decreto, Concilii Lateranensis *c. fin. §. Si quis, de Clandest. despons.* quia ita clam contrahentes, hoc est, denuntiationum solennitatem sine dispensatione & justa causa omittentes latentis impedimenti scientiam aut ignorantiam affectatam, quæ scientiæ æquiparatur, ac proinde malam fidem habuisse, præsumuntur, *§. Si quis cit.* Quæ ratio; cum non solum de consanguinitate, sed de aliis quoque conjugiorum impedimentis procedat, ex matrimonio clandestino, inito cum quocunque impedimento dirimente occulto, procreatas proles illegitimas esse, *ad Rubric. cit. à n. 84.* est ostensum.

Dubium primò est, an proles ex parentibus, sine prævia denuntiatione copulatis, nata etiam in foro Conscientiæ illegitima sit, quando illi, impedimenti prorsus ignari, bonâ fide matrimonium inierunt. Negat id Suarez *Disp. 50. de Censuris s. 1. n. 10.* eâ ductus ratione; quòd *c. fin. §. Si quis cit.* pœnalis dispositio nitatur præsumptione malæ fidei, sive scientiæ impedimenti intercedentis, quoties matrimonium, denuntiationibus sine justa causa omisissis, contrahitur, ut patet ex verbis, *Cum illi taliter contrahendò non expertes scientia vel affectatores ignorantia videantur:* dispositioni autem legis pœnalis fundatæ in præsumptione facti, quando de veritate præsumptioni adversante constat, in foro Conscientiæ non sit locus; atque idcirco contra præsumptionem Juris, *c. Is, qui fidem 30. de Sponsal. & marr.* copulâ carnali superveniente, sponsalia præcedentia in matrimonium de Jure etiam antiquo non transferunt, quando sponzorum alter copulam

gulam non admittit affectu conjugali, ut communem secuti sententiam docent *citt.* Covarruvias p. 1. cap. 4. §. 1. n. 9. & Sanchez Lib. 7. de Matrim. disp. 39. n. 9.

12. Sed meliori ratione hujusmodi prolem illegitimè natis accenset Barbosa in c. *Cum inter cit. n. 22.* quia ad proles, matrimonii putativè iustò procreatæ, legitimitatem Jura copulativè duo requirunt; ut scilicet matrimonium initum sit publicè, in Ecclesiæ facie, sive præmissa denuntiatione, §. *Si quis, c. Cum inter §. c. Ex tenore cit.* & ab altero saltem cum ignorantia impedimenti & bona fide, §. *§. c. Ex tenore cit.* Quare, ut ex ejusmodi matrimonio susceptæ proles natales iusti sint, utrumque simul concurrere, est necesse: eorumque alterò, & in propositæ dubitationis casu publicitate deficiente, natales iusti in utroque foro non erunt, Socinus Jun. Vol. 2. Consil. 86. *citt.* Palæotus n. 5. in fine Covarruvias cap. 8. §. 1. n. 2. Pontius Lib. 11. de Matrim. cap. 8. n. 3. & Gonzalez in c. *Cum inter cit. n. 4.* uterque *ad finem.* Confirmatur hæc ratio; quia effectus legitimitatis in utroque foro pendet ex solius Juris seu Canonis autoritate: Jus autem seu Canon ut legitimas non approbat proles, nisi ex matrimonio, bona fide simul & publicè seu prævia denuntiatione contracto susceptas, adeò; ut, *Si quis aliter conjugia inire præsumperit etiam ignoranter sive ignarus bonæque fide, soboles proventus illegitima censeatur, de parentum ignorantia nullum ac proinde etiam in foro interno habitura subsidium, §. Si quis cit.* Sic etiam c. *Ex tenore cit.* ex putativo matrimonio nata proles legitima habetur; *Quod pater matrem ipsius non solum ignoram impedimenti, sed etiam in Ecclesia facie duxerit in uxorem.*

13. Neque hæc in re Jure proditum aut statuendum inter fora est discrimen; quia

canon ad proles ex putativo conjugio susceptæ legitimas natales non quamcunque, sed publicas, sive ex impedimenti latentis ignorantia & denuntiatione publica ortam bonam fidem, & generaliter atque indistinctè exposcit: & fundatur in præsumptione non tam scientiæ impedimenti malæque fidei in quovis omnia denuntiationis casu intervenientis, quam universalis periculi matrimoniorum cum impedimento contrahendorum, si insuper habitâ cautione Canonica conjugia sine præviis denuntiationibus ineanur, ex istaque cum occulto impedimento initis susceptæ soboles legitimæ habeantur; ac proinde in Conscientiæ etiam foro procedit: ut de proprii parochi & duorum triumve testium præsentia dictum est Tit. 3. à n. 84.

Neque argumentum ad propositum casum rectè ducitur ex decisione c. *Is quidem cit.* quia alia ratio est legitimitatis quam valoris nuptiarum; cum enim natalium iustitia tota pendeat ab autoritate Juris, prolem ut legitimam approbantis, vel pro illegitima habentis: non etiam valor matrimonii; cum illius contractui in sponso alterius consensu deficiente valorem conferre ulla Juris autoritas non possit, *can. Sufficiat, 27. q. 2. & l. Nuptias 30. ff. de R. J. mirum non est; quòd copula carnalis, sponsalibus de futuro initis sine affectione conjugali superveniens, matrimonium in Conscientiæ foro non inducat: etsi natalium vitium in eo inducat omisso denuntiationum in matrimonio, cum impedimento dirimente inito à parentibus ejus ignatis cit. Barbosa n. 22.*

Dubium secundò est de prole suscepta ex matrimonio, à parentibus inito errore Juris, puta; quod Titius cum Bertha fratris sui sponsa, vel ex copula fornicaria in primo vel secundo gradu affine, vel in-

erveniente cum nuptiarum promissione adulterio inicit, si uterque vel alter matrimonium inter se consistere posse, ignoravit. Ratio dubitandi gravissima est partim; quod, ut ex matrimonio putativo suscepta proles legitima sint, copulativè exigantur duo, scilicet primò; ut matrimonium publicè, hoc est, prævia ejus denuntiatione, *c. fin. pr. de Clandest. de spons. præscripta*, sine Ecclesiæ id inhibentis contradictione initum sit, *Glossa in c. Cum inter cit. V. Publicè & V. Sine contradictione*; secundo; ut initum sit bona fide utriusque, vel saltem alterius parentis, *c. Ex tenore cit. Glossa in c. fin. cit. V. Si ambo, Palæotus de Notis cap. 9. n. 5. Covarruv. p. 2. de Sponsal. cap. 8. §. 1. n. 2. & Gonzalez in c. Cum inter cit. n. 4.* in proposito autem casu desideretur bona fides; cum enim unusquisque legum, quibus vivimus, præcepta scire teneatur, *l. Leges 9. C. de LL. is, qui adversus leges agit, in mala fide esse præsumitur*; atque idcirco, qui rem alienam, quam possidet, suam esse existimat errore Juris, tanquam malæ fidei possessor eam non præscribat, *l. Nunquam 31. pr. ff. de Usucap. & l. Pro emptore 2. §. 15. ff. Pro emptore*; partim verò; quia ignorantia juris cuique nocet, *l. Regula 9. pr. ff. de J. & F. J. & Reg. Ignorantia 13. in 6.* saltem, non de vitando damno, sed de lucro captando certanti & acquirere volenti, *l. Juris 7. §. l. Error 8. ff. eadem Rubr. in proposito autem dubitationis casu liberos, de quorum natalibus quæstio est, non de vitando damno, sed de lucro captando certare, palam est; cum liberorum ex tali matrimonio procreatorum, si illegitimi habeantur, substantia patrimonii, antè habiti non diminuat, hoc ipso; quod re aut jure antè quæsito non priventur, sed solummodo non acquirant bona & emolumenta ad ipsos; si legitimi esseat, perventura,*

Sed, quancumque ponderis ratio hæc utraque esse videatur, frequentiori tamen DD. calculò, sicut conjugium vacare culpâ, sic eò procreatas proles legitimas esse, receptum est, si parentum error probabilis iustusque sit; quòd Jus, circa quod error versatur, obscurum dubiumque sit & varios admittat intellectus; ita enim cum Bartolo *in l. fin. ff. de Condit. sine caus. n. 4.* sentiunt *cit. Palæotus, Covarruvias uterque n. 9. in fine, Peregrin. de Fideicommiss. art. 24. n. 69. Pontius n. 3. cit. & Barbofa in c. Cum inter cit. n. 17.* Ratio est; quia error Juris dubii æquiparatur errori facti, istiusque instar excusat, & bonam fidem, ad ipsam etiam præscriptionem sufficientem, producit, *Panormit. in c. De quarta 4. de Præscript. n. 12. ubi Felinus n. 27. Baldus in l. Celsus 27. ff. de Usucap. n. 17. Pinellus in l. Rem majoris 2. C. de Rescind. vendit. p. 2. cap. 4. n. 40. & Menoch. de Arbitr. Lib. 1. q. 53. n. 7.*

Quin, etiam si injustus sive liquidus Juris error sit, ex conjugio eò inito susceptam prolem legitimis cum Bartolo *cit. n. 4.* verisimilius accensent *Ruinus Lib. 5. consil. 51. n. 17. cit. Peregrinus n. 68. Pontius n. 3. Barbofa n. 17. & Gonzalez in c. Cum inter cit. n. 4.* Ratio est; quia matrimonium ab ejus parentibus in Ecclesiæ facie bonæque fide initum est; cum præviis denuntiationibus, ad detegendum impedimentum publicè propositis, & cum Juris ignorantia inculcata sive cum peccato non conjuncta fuerit contractum; ac proinde matrimonii publicè bonæque fide initi operari debeat effectum, sive proles ex ipso suscepta legitimitatem, Cui rationi non parùm roboris inde accedit; quòd, talem prolem esse illegitimam, jure non expressum, & in dubio in sensum proli favorabilem quoad ejus natales trahat exemplum Juris, *c. Ex tenore cit.*

ibi, *In favorem proli potius declinamus & l. Nuper* 11. ibi, *Et hoc favore facimus liberorum, C. de Natural. lib.* Neque id immeritò; cum liberi sint innocentes; atque idcirco, æquitatis naturalis ratione attentà, sine perspicui Juris textu illegitimum notandi maculâ & detrimentis subjiciendi non sint; ne, ulla necessitate non exoptente, alieni & inculpati facti odiò prægraventur, contra *Reg. Factum* 155. *pr. ff. & Reg. Non debet* 22. in 6.

Confirmatur hæc Resolutio Apostolica autoritate Gregorii XIII. qui à Maronitis inter complurâ alia consultus, an ex matrimonio, quod conjugum unus, ab altero ex adulterii ab eo perpetrati causa divertens, cum alia iniit, susceptæ proles legitima & ad clerum admittendæ sint, eas esse legitimas & ad clerum admittendas declaravit; quòd, licet hujusmodi matrimonium contra doctrinam Apostoli, imò ipsius Christi Domini, *Uxorem à viro suo reconciliari præcipientis*, 1. *Corinth. cap. 7. V. 10.* contractum ipsòque Jure Divino invalidum sit, à Maronitis tamen eò copulatis, errore sive ignorantia non facti, sed perspicui ac Divini Juris, legitimum putaretur; atque idcirco in prolibus ex eo susceptis locum habeat dispositio *c. Cum inter & c. Ex tenore cit.* Quòd memorati Papæ ad hoc & cetera Maronitarum consulta responsum, in ejus Nationis Synodo Anno 1579. publicatum, refert Pignatell. *Tom. 6. Consult. 41. n. 75. & 78.*

Neque, ejusmodi proles illegitimis adnumerandas, evincunt ad id persuadendum deductæ rationes; cum speciosæ magis sint quam efficaces.

Prior; quia parentum saltem alter bonam fidem veram habet, hoc ipso; quòd inculpatâ ignorantia laboret; & talem habere etiam præsumitur; quòd nuptiæ

in Ecclesiæ facie, & denuntiationibus ad faciliorem impedimenti detectionem propositis, sint celebratæ, *arg. l. fin. ff. de Rit. nupt.* ut per hanc legem notant *Te-tracing. Lib. 2. Tit. Matrim. resol. 4. n. 14.* & Bruneman. *in l. Si in provincia* 55. *ff. eadem Rubr. n. 4.* Neque refert; quòd hujusmodi bona fides non proficit in præscriptione, *pr. & §. 15. cit.* quia ab illa argumentum non rectè ducitur ad prolium natales; cum istis parentum non quis, sed affectata solùm ignorantia officiar, *c. fin. cit. §. Si quis*, ubi, parentum ignorantiam liberis suffragari, ideo negatur; quòd illi matrimonium contrahendò *Non expertes scientia vel saltem affectuores ignorantia esse videantur.*

Pòsterior; quia liberis ex tali conjugio susceptis, si illegitimis accenseantur, Juris ignorantia non sua, secundum, *l. Regula cit.* sed aliena noceret, eisque perpetuam & cum gravibus detrimentis conjunctam maculam afferret: quòd, cum ab humanitate & æquitate naturali alienum videatur, in dubio permitti non debet, & liberi pro legitimis potius quam spuris habendi sunt; ne Juris errore non suo sed alieno prægraventur, & in materia pœnali durior interpretatio præferatur benigniori, contra *Reg. Factum cit.* *§. fin. & Reg. In pœnis* 49. in 6.

Dubium tertio est de prole parentum, dubitantium de matrimonii valore, Quam, si concepta sit, postquam, detectò impedimentò dubioque cessante, conjugii nullitas utriusque innotuit, illegitimam esse, res explorata claræque ratio est; quòd post impedimenti v.g. consanguinitatis aut ligaminis notitiam concepta proles incestuosa vel adulterina sit, hoc ipso; quòd cum incestu vel adulterio utriusque parentis formali sit suscepta, Pontius *cit. cap. 8. n. 3.*

Ante hujusmodi notitiam autem, si, 1.º matrimo.

matrimonio bona fide & publice contracto, de intercedente ejusmodi vel alio impedimento dirimente superveniat dubium, isto stante natam, aut saltem conceptam prolem ex communi DD. sensu legitimis merito accenset *cit.* Barbosa *n.* 18. quod nata vel concepta sit à parentibus impedimento ignorantibus & in conjugii possessione bona fide existentibus, vigore Regulæ *can. Si virgo 34. q. 2.* ubi relatus S. Augustinus, *Bona fidei possessorem rectissime dici, ait, quamdiu se possidere ignorat alienum: cum verò alienum se possidere scierit, nec ab aliena possessione recesserit, mala fidei possessorem haberi.* Unde liquet, ad malam fidem inducendam hoc casu necessariam esse scientiam impedimenti intercedentis, nec sufficere bonæ fidei supervenientem dubitationem; quod hæc ignorantiam non tollat; cum dubitans & ignorans regulariter æquiparentur, *l. De statu 15. ff. Qui test. fac. poss. & l. Manifestissimi 22. §. 2. C. de Furtis.* Confirmatur; quia, cum, tali dubio stante, licitus justusque sit conjugii bona fide contracti usus per tradenda *Tit. 21. n. 15.* iusta etiam legitimæque erit proles illius usu procreata.

19. Si parentes de impedimento ab initio dubitassent & ad investigandum impedimentum debitâ diligentiam non adhibita matrimonium iniissent, ex isto suscepta proles, impedimento postea detecto, illegitima foret; propter malam fidem parentum, habentium ignorantiam solum affectatam, quæ scientiæ æquiparatur, *c. Eos 2. V. Affectata, de Temp. Ordinat. in 6. & l. Nec supina 6. ff. de l. & f. l. & proli quoad natalium justitiam non suffragatur, c. fin. S. Si quis cit. & ibi Doctores.*

20. Dubium est quartò, de statu proli, natæ ex parentibus obstructis votò Continentiæ, Qua dere DD. variè sen-

tiunt & loquuntur apud Sanchez *Lib. 9. de Matrim. disp. 38. n. 1.* Ego utendum censeo triplici distinctione, ex Votò, Statùs parentum, & Jurium differentia deprompta.

Et primò quidem, si proli parentes sint soluti, ea utpote extra justas nuptias suscepta, secundùm omnes illegitima: & si uterque vel alter tantùm Continentiæ votò solenni ligat⁹, spuria est: Si verò simplici tantùm votò alter vel uterque adstrictus fuit, Naturalis est, Molina *Tract. 2. de l. & l. disp. 167. n. 8. in fine, & Gutierrez de Matrim. cap. 2. n. 24.* Ratio est; quia, si votum solenne, inhabiles: si verò simplex tantùm sit, habiles fuerunt ad matrimonium validè contrahendum, unde ea illegitimum diversitas petenda est. Sicut ex soluto, ligato voto simplici, sic etiam ex parentibus, quorum unus vel uterque sponsalibus de futuro alteri obligatus est, natam prolem naturalibus, non spuriis, idem accensent cum Covarruvia *p. 2. cit. cap. 1. n. 17.*

Neque obstat; quòd harum prolium utriusque parentes à matrimonio inter se ineundo votò aut sponsalibus impediantur: & prior ex coitu sacrilego procreata sit; quia, licet votò & sponsalibus obstructi, matrimonium ineundò, Deoque vel homini datam fidem violandò graviter peccent: matrimonium tamen etiam sine prævia voti dispensatione aut sponsalium remissione inter eos validè initur, aut in initum subsistit: quod; ut ex ipsis nata proles naturalis potius quàm spuria censeatur, sufficit, *arg. c. Tanta 6. Gutierrez de Matrim. cap. 1. à n. 22. Sanchez Lib. 1. disp. 2. n. 8. & Palao Tract. 13. disp. 4. p. 1. §. 1. n. 2.*

Multò magis naturalis potius quàm spuria reputanda est proles, à Clerico beneficiato constituto in minoribus & à Re-

T t ; ligionis

21.

ligionis novitio, durante anno probationis; suscepta ex muliere soluta, Pontius *Lib. 11. de Matrim. cap. 5. n. 5.* Ratio est; quia uterque habilis est ad matrimonium contrahendum & ad conversationem laicalem redire liberè potest: licet contractò matrimoniò iste Professio- nis spem, ille verò beneficium Ecclesia- sticum ipsò Jure amittat, *c. 1. & c. Quod à te 3. de Cleric. conjug.*

22. Secundò, si parentes ligati, & alte- rius vel utriusque vorum simplex est, ab iis suscepta proles legitima & capax est hæreditariæ successionis & Ordinum ac beneficiorum Ecclesiasticorum: ad quæ hujusmodi prolem sine ulla dispensatione admittit praxis Ecclesiarum, Azor *p. 2. Instit. Lib. 2. cap. 6. q. 8.* & Palao *cit. §. 1. n. 6.* Ratio est; quia ex nuptiis non putativè duntaxat, sed verè iustis est procreata.

23. Tertio, si ejusmodi parentum con- jugatorum alter vel uterque obstructus fuit votò Continentiæ solenni, sicut con- tingit, quando duorum conjugum unus cum alterius consensu ad sacros Ordines promotus, aut unus vel uterque Religio- nem professi sunt post matrimonium con- summatum, ab ipsis procreatam prolem illegitimam, cum Hostiensis *in c. Dudum 20. de Convers. conjug. n. 4.* Palæotus *de Norbis cap. 10. n. 4.* & Petr. Barbosa *in Rubr. ff. Solutio Matrim. p. 2. n. 7.* legiti- mam verò cum Ant. de Butrio *in c. Li- zeras 14. de Filiis presbyr. n. 7.* & Pa- normit. *ibid. n. 4.* absolute pronuntiant Azor *cit. q. 8. in fine,* & Majolus *Lib. 1. de Irregularit. cap. 4. n. 9.* Ego eam Ci- viliter, hoc est, quoad successionem hæ- reditariam cæteraque jura legitimis com- petentia secundum leges Civiles pro le- gitima, cum Haunoldo *Tom. 1. de I. &*

24. *I. Trait. 4. n. 120.* Canonice autem, live quoad Ordines & beneficia Ecclesia-

stica pro illegitima habendam, existimo cum Suarez *de Censur. disp. 50. f. 2. n. 4.* & Sanchez *Lib. 9. disp. 38. n. 7. in fine.* Ratio prioris est; quòd proles, ex matrimonio verè iusto, hoc est, valido & non dissoluto suscepta, ab hæreditaria suc- cessione & cæteris juribus legitimorù nulla lege excludatur; posterioris verò; quòd, cum ad Ordines & beneficia Ecclesiasti- ca per viam tantum dispensationis admit- tatur, *c. Literas cit.* ac proinde irregu- laris sit; eaque irregularitas ex solo & à paterna incontinentia proveniente nata- lium defectu oriatur, à sacris Canoni- bus illegitima reputetur. *Post consum- mationem,* inquam; quia, si matrimo- nium solummodo Ratum; ac proinde unius Professione fuisset solutum, *c. Ve- rum 2. & c. Ex publico 7. de Convers. con- jugat.* ex ipsis procreata proles omnino spuria foret, secundum omnes.

Dubium quintò est, an legitima sit, quæ nata est ex uxore, quam constat fa- pius adulteriò fuisse pollutam. Casu quòd, prolem ex adulterio susceptam, cer- tum est; eò quòd maritum propter ab- sentiam, impotentiam temporaneam, & aliàmve causam ei nunquam copulatum fuisse, constat; eam pro illegitima ha- bendam, patet ex *c. Causam 4. & l. Filium 6. ff. de His, qui sui vel alien. jur.*

In casu autem dubio ea potius ex marito quàm ex adultero nata & legiti- ma esse præsumitur, *l. Miles 11. §. 9. ff. ad L. Jul. de Adult.* etiamsi in facie adul- tero, non marito, assimiletur, ut cum Menochio *de Arbitr. casu 89. n. 28.* Gut- tierrez *Lib. 1. Q. Q. Canon. cap. 38. n. 30.* & aliis notat Barbosa *in c. Per tuas 10. de Probat. n. 3.* Ratio est; quia in dubio semper favendum proli & matri- monio, & universim benignior ac favo- rabilior præsumptio præferenda est, *arg. c. Essore 2. de R. l. Quod adeò verum est, ut*

est; ut filius, quem illegitimum esse, aliunde probari nequit, pro legitimo habendus sit, etiamsi pater & mater, eum ex adulterio conceptum esse, etiam in articulo mortis dicant, *c. Per tuas cit.* quod aliàs faciliè filio, quem oderunt, præjudicare, eique hæreditatem auferre parentes possent, Panormit. *in c. cit. n. 4. cit.* Menoch. *n. 27. & Gaill. Lib. 1. observat. 97. n. 8.*

27. Ob eundem prolis favorem legitimus censetur partus, à vidua post mortem mariti editus non solum mense nono, qui ordinarius est, sed etiam decimo, ut colligitur ex *l. Gallus 29. pr. ff. de Lib. & postib. & argumentò à contrario ductò ex l. Intestato 3. §. 10. verbis, Post decem menses moris natus non admittatur ad legitimam hereditatem, ff. de Suis & legit. hered. quia, hæc lege & Novell. 39. cap. 2. quibus natus undecimo mense post mortem mariti pro illegitimo habetur, non obstantibus, plures ICT. & Medici apud Zacchiam *Q. Q. Medico-Legal. Lib. 1. Tit. 2. q. 6. an. 3.* pro legitima habent prolem editam ab initio, *vg. secundo aut tertio die mensis undecimi à morte mariti saltem, si iste, cum esset sanus, repente mortuus & mulier de incontinentia non sit suspecta, Menoch. l. cit. n. 48. Unde l. Ab intestato & Novell. cit.* textus exaudiendi non sunt de undecimi mensis initio, sed de eo aliquosque jam progressò & adu-
tore, secundum Haunold. *de I. & I. Traù. 4. n. 139.**

29. Eòdem modò partus, post initum conjugium & primam copulationem mariti octavo, imò etiam septimo mense editus, legitimus est, per expressos textus *l. Septimo 12. ff. de Statu homin. & l. Intestato cit. §. 12. ubi, centesimo octogesimo secundo die, hoc est, septimi mensis initio editum, iusto tempore na-*

tum videri, asseritur.

Dubium sextò est de natalibus infantium expositorum: quos legitimè natis accendendos, ex benigniori DD. sententia statuetur *Lib. 5. tit. 11. n. 10.*

Dubium septimò est, an proles nata ex matrimonio, in facie Ecclesiæ sed invalidè contracto, legitima respectu parentis utriusque sit etiam, quando alter fuit concius impeditenti. Non quidem, quatenus id cedit in favorem prolis; hæc enim pro verè legitima habetur *c. Ex tenore 14.* cum enim hæc nihil mali gesserit, optimo jure propter bonam fidem alterius parentis consequitur omnia jura legitimorum. Sed, quatenus id cedit in favorem parentis, malà fide contrahentis; eatenus enim pro illegitima habendam; ac proinde ab ista præmortua ejusmodi parentem non aliud quàm à spuria consequi, cum Petro Barbosa *in l. Si cum dotem 22. §. fin. ff. Solutio Marim. n. 12.* existimant Augustin. Barbosa *in c. Cum inter 2. n. 10. & ibi Gonzalez n. 6. in fine, cum cit. Sanchez Lib. 8. disp. 34. n. 46.* ne ex delicto suo & matrimonio malà fide inito commodum reportet.

Sed probabilius contrarium defendunt Cævall. *Prætic. q. 697. à n. 16. & latè Gutierrez Lib. 3. Prætic. q. 74.* cum; quòd ejusmodi proles *c. cit.* pro legitima habeatur sine exceptione ullius effectus legitimæ nativitatis: tum verò; quòd successio filiorum & parentum sit mutua; ut, quando filius succedit patri, etiam iste capax sit, ut filio succedat.

Neque adversatur; quòd sic pater commodum aliquod reportet ex delicto; quia id consequitur non tam ex proprio facto, quàm ex bona fide alterius contrahentis, & prolis favore, *arg. l. Cum hereditate 55. ff. de Acquir. hered. & non de-*

non defunt alia poenæ, quibus ejus iniquitas pleclatur.

ARTICULUS II.

De Legitimatis Matrimonio Parentum.

SUMMARIUM.

32. Liberi naturales legitimantur matrimonio parentum:
33. Etiam si hoc solummodo ratum,
34. In mortis articulo,
35. Sine denuntiationibus, coram patre tamen & testibus,
36. Cum persona, nobilitate, opibus &c. multum inaequali, contractum, Mediatum,
38. Aut putativum tantum sit.
39. Eodem prolem putativè naturalem legitimari, negantium,
40. Et affirmantium DD. benignior ac verior Opinio.
41. Eodem, etiam mortuo patre, legitimantur nepotes:
42. Dummodo parentes ad conjugium tempore conceptionis,
43. Vel natiuitatis proli fuerint habiles.
44. Hanc legitimationem non impedit aliorum liberorum contraditio:
45. Ad eamque necessaria non sunt nuptialia instrumenta.
46. Eadem legitimati legitimè natorum iura omnia consequuntur,
47. Capaces evadunt Ordinum, beneficiorum &c. Ecclesiasticorum,
48. Et successione hereditaria:
49. Cui non obstat prævia donatio omnium bonorum.
50. Idem gaudent nobilitate paren-

tum, usque in Principatibus &c. succedunt.

31. Eos fratribus antè legitimè natis postponentium,
52. Et præferentium Opiniones:
53. De usque sensus Auctoris.

EA legitimè initi fœderis nuptialis vis est; ut eò conjunctorum etiam antè illegitimè genitas proles legitimas constituat: dummodo hæ non fuerint spuria, sed naturales, earumque parentes ad justas nuptias habiles seu Canonicè aliquò obstaculo non impediti, per famigeratum textum *et Tanta 6.* quò Alexander III. Exoniens. Episcopo rescribens, *Tanta*, inquit, est vis matrimonii; ut, qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium, legitimi habeantur. Si autem vir, vivente uxore sua, aliam cognoverit, & ex ea prolem susceperit, licet post mortem uxoris eandem duxerit, nihilominus spurium erit filius & ab hereditate repellendus.

Atque hoc & c. i. hæc Rubr. relatio ejusdem Papæ rescriptò Constantini M. de solis liberis in concubinato ex ingenua jam natis, non etiam de nascituris, à Zenone Imp. primùm restituta *l. Divi 5.* dein ab Anastasio & Justiniano Imp. *l. Jubemus 6. l. Si quis 10. & l. Nuper 11. C. de Naturalib. liber.* ad naturales, ex quibuscunque fœminis jam susceptas & in posterum suscipiendas, proles protrahita Constitutio, Apostolicè auctoritate approbata & amplissimè recepta est ad eò; ut inter ejusmodi parentes subsecutus matrimonii contractus ad tempus, quò proles nata aut concepta fuit, juris fictione retrahatur; itaque, sublata maculâ & antecedentis turpitudinis vitio purgato, proles perinde habeatur, ac si ex matrimonio, inter parentes jam tunc inito, fuisset suscepta, *Glossa in e.*
Tanta

Tanta cit. V. Legitimi, ubi Panormit. n. 4. Sarmiento Lib. 1. Select. cap. 5. n. 8. Pontius Lib. 11. de Matrim. cap. 1. à n. 3. & Palao Trañ. 13. disp. 4. p. 1. §. 2. n. 2. Ratio id statuendi fuit favor liberorum & ipsius matrimonii. Illorum quidem; quia sic alienæ culpæ evadunt pœnam, & legitimè natorum jura consequuntur. Istius verò; quia illegitimè copulati ad legitimam sive matrimonialem conjunctionem amore liberorum alliciuntur.

33. Atque hæc liberorum legitimatio locum habet, quantumvis parentum matrimonium sit Primò solummodo ratum; quia illos legitimandi vis concessa est matrimonio: cujusmodi verè est, quod tantum est ratum, Pontius *cap. cit. n. 16.* & Barbosa *in c. Tanta cit. n. 12.*

34. Secundò, coram proprio Parocho & testibus contractum à senibus, infirmis & constitutis in articulo seu proximo mortis; cum enim à talibus inita matrimonia jure subsistant, veri matrimonii effectus & antè susceptas proles legitimandi vim sortientur, Covarruvias *p. 2. de Sponsal. cap. 8. §. 2. n. 10.* & Pontius *cap. cit. n. 7.*

35. Tertiò, coram iisdem, sed denuntiationibus sine dispensatione & justa causa omiſſis, contractum à personis non laborantibus impedimento dirimente; cum enim matrimonii ita initi valorem illarum temeraria omiſſio non impediatur, *c. 1. & c. Tanta cit.* dispositioni locum relinquet, Sanchez *Lib. 3. de Matrim. disp. 44. n. 2.* & *cit. Barbosa n. 10.*

36. Quartò, à viro, v.g. nobilitate, opibus, aliisque dotibus & qualitatibus præcellente, initum cum plebeia, paupere aut aliunde vili fœmina; cum enim hujusmodi disparitas conjugii valori non obſtet, etiam non impedit, quò minus eò liberi naturales antè suscepti legitimi

evadant, Covarruvias *cit. cap. 8. §. 2. n. 20.* & Fachineus *Controvers. Lib. 3. cap. 57.* & Palao *Trañ. 13. disp. 4. p. 1. §. 2. n. 6.*

Neque contra hoc facit; quòd Novell. 74. *pr. V. Sed & aliud*, ex meretrice natus matrimonio non legitimetur, cum; quia hac in re sanctioni Imperiali prævalet Ecclesiastica *c. Tanta cit.* parentum nuptiis antè susceptas proles legitimandi vim amplissimam conferens, Ipuris duntaxat exceptis: tum verò; quia *pr. cit.* textum de prole vulgò concepta & de meretrice, quæ an illam ex eo, cui postea nupsit, vel ex alio viro conjugato aut soluto conceperit, incertum est, exaudit & propter incertitudinem illam matris nuptiis non legitimari, cum Panormit. *in c. Innotuit 20. de Elect. n. 17.* tradit Jason *Vol. 2. Consil. 234. in fine.*

37. Quintò, mediatum, sive à prolis illegitimæ parentibus initum, mortuo conjugè, cui illorum alter post illam jam susceptam fuit legitimè copulatus, Panormit. *in c. cit. n. 3. cit.* Covarruvias *§. 2. n. 14.* Pontius *n. 15.* & Barbosa *n. 7.* Ratio est; quia ad naturalis proles legitimatorem *cc. cit.* aliud non exigitur, quàm; ut ejus pater matrimonium ineat cum matre, quæ susceptæ proles tempore potuit esse uxor: quod tali casu impletur. Unde ex tribus prolibus eorundem parentum prima & tertia legitima, secunda autem illegitima esse potest: quod contingit, cum Titius v.g. post primam prolem ex Bertha genitam matrimonio jungitur Caiæ, eoque constante secundam prolem suscipit ex adulterino concubitu cum Bertha: postea verò, Caiâ mortuâ, tertiam ex eadem Bertha sibi legitimè copulatâ procreat. Hæc satis certa

Dubium autem primò est de matrimonio

U u

38.

monio putativo, in Ecclesiæ facie bona fide contracto; huic enim antè susceptam prolem verè naturalem legitimandi vim cum Panormit. in *c. Tanta cit.*, negant *citt.* Covarruvias §. 2. n. 20. Sarmiento *cap. 6. n. 2.* Molina *Tract. 2. de l. & l. disp. 172. n. 11.* & nostræ Universitatis in signe decus Fachin. *Lib. 3. Controvers. cap. 55.* eâ persuasi ratione; quòd *c. cit. pr.* ea vis non bonæ fidei, sed ipsi matrimonio adstruat: id autem, quod est solummodo putativum, revera matrimonium non sit, neque veniat ejus nomine simpliciter & propriè accepto. Cum ergo legum verba accipienda sint de eo, quod simpliciter & propriè denotant, *c. Inter corporalia 2. V. Sed neque, de Translat. Episc. & l. Non aliter 69. ff. de Legat. 3.* matrimonii nomine *c. Tanta cit.* veniet, quòd simpliciter & propriè matrimonium est: non quòd esse erroneò iudiciò existimatur.

At non benignior duntaxat proli, sed juri quoque magis consentanea est opinio Pontii *cit. cap. 1. n. 13.* Palao *Tract. 17. disp. 4. p. 1. §. 2. n. 4.* & Gonzalez in *c. Cum inter cit. n. 6.* ejusmodi conjugio putativo antè genitas proles naturales legitimandi vim adstruentium cum Ant. de Butrio in *c. Tanta cit.* Molina *ICT. Lib. 3. de Primogen. cap. 1. n. 11.* Garcia *p. 7. de Benef. cap. 2. n. 30.* Suarez *disp. 50. de Censur. f. 1. n. 30.* & celeberrimo Universitatis nostræ Antecessore Canisio in *c. Tanta cit. n. 2.* Ratio satis firma est; quòd, cum ejusmodi matrimonium in Ecclesiæ facie & præviis denuntiationibus inittum ea vi polleat; ut prolem legitimam producat, *c. Cum inter & e. Ex tenore citt.* non sit ratio, cur non etiam naturalem antè editam legitimam reddat: imò legitimandi vis necessariò etiam huic proli; cum, ut dictum, ad istius susceptæ tempus fi-

ctione Juris retrotrahatur, *arg. c. Tanta cit.* ac proinde sicut, si istius susceptæ tempore inter parentes inittum jam constitisset, prolem legitimam reddat.

Ex hac ratione planè subtritur adversæ partis fundamentum; quia *c. Tanta cit.* matrimonii nomen largè accipi, eòque legitimandi vim eandem verò & putativo, bona fide in Ecclesiæ facie & præviis denuntiationibus inittum, collatam, ex *c. Cum inter & e. Ex tenore cit.* eamque vim ad naturalis proli susceptæ tempus reduci, ex *c. Tanta cit.* junctâ Glossâ *V. Legitimi*, liquet.

Dubium secundo & celebris controversia est, an parentum matrimonio legitimetur proles verè, aut etiam tantum putativè naturalis, sive nata ex parentibus laborantibus impedimento dirimente, quòd uterque aut saltem alter ignoravit. Negativam enim videntur gravissimi TT. & ICT. quos *cit.* Covarr. *n. 16.* refert & cum ipso *citt.* Molina *n. 11.* Sarmiento *l. cit.* Fachineus *cit. cap. 55.* Garcias *n. 33.* & novissimè Haunold. *Tom. 1. de l. & l. Tract. 4. n. 13.* sequuntur, propter generalitatem textus *c. Tanta cit.* sine ulla inter bonam & malam fidem distinctione legitimari negant prolem, quæ marito vivente, ex aliena, ac proinde ex personis ad nuptias repleta inhabilibus est nata. Rationem reddunt; quòd, cum quis dat operam rei illicitæ, non ejus opinio sive existimatio, sed rei veritas inspiciatur, *l. Eum qui 18. §. 3. ff. de Injuriis.* Cum ergo soluta, & carnaliter cognosci patiens, rei illicitæ operam det, rei veritas, scilicet quòd impedimentò v.g. ligaminis ad matrimonium cum complice ineundum inhabilis sit, inspicietur, & quoad effectum legitimatiōis proles spuria censetur, non naturalis: quòd valide confirmant ex *c. fm. §. Si quis verò, de clandest. despons.* quòd textu

textu filii ex matrimonio clandestino, inito in gradu prohibito, à parentibus istius ignaris geniti (non eorum opinione; sed, quod matrimonium contra Ecclesiæ prohibitionem clam contrahendò rei illicitæ operam darent, rei veritate inspecta) illegitimi pronuntiantur.

40. Huic tamen ita roboratæ Opinioni Negativæ Affirmativam, tanquam proli & matrimonio favorabiliorem, & magna etiam ratione nixam, cum Glossa in *c. Tanta cit. V. Aliam* & Hostiensis in *c. cit.* præferunt Tholos. *Lib. 10. Syntag. cap. 5 n. 4.* Sylvester *V. Filius, q. 8.* Canisius in *c. cit. n. 2.* Steph. Gratianus *Discept. cap. 83.* Pontius *cit. cap. 2. n. 8.* Palao *cit. p. 1. §. 3. n. 9.* & alii, hanc suam sententiam fundantes in *c. Cum inter & c. Ex tenore cit.* ex quorum textuum decisione conjugum, imò eorum unius tantum cum impedimento dirimente contrahentis, bona fides sufficit; ut ex ipsis nata proles legitima sit. Cur non sufficiat ad prolem per matrimonium postea initum legitimandam? quia copula respectu ejus, qui impedimentum ignoravit, non habet rationem adulterii, incestus &c. ac proinde respectu ejus proles non est spuria, sed naturalis. Quæ ratio confirmatur; quia, si tempore copulæ matrimonium initum jam fuisset, proles propter bonam illorum fidem legitima fuisset, *c. Cum inter & c. Ex tenore cit.* Ergo propter eandem bonam fidem legitimabitur per matrimonium postea initum; quia hoc ad susceptæ prolis tempus retrotrahitur, ut in *c. Tanta cit.* plerique notant, & adversarii non inficiantur.

In contrarium allata, licet contemnenda & levia non sint, sine difficultate tamen diluuntur. Textus quidem *c. cit.* quia malæ fidei ideo non meminit; quòd in tali copula mala fides, quando

abfuisse non probatur, præsumatur adfuisse, ut notat Palao *cit. n. 9.* Ratio verò; quia in dante operam rei illicitæ veritas inspicitur in iis, quæ ex opere formaliter, non materialiter tantum illicito oriuntur, *arg. can. Inebriaverunt, 15. q. 1.* quò textu Loth solius ebrietas, quam formaliter admisit; non incestus (materialiter duntaxat commissi) culpam dicitur contraxisse, Pontius *l. cit. n. 10.* Confirmatio denique desumpta ex *§. Si quis cit.* quia ignorantia impedimenti in clam contrahentibus vel non præsumitur, vel præsumitur esse tantum affectata vel crassa & supina, juxta notata à Viviano in *§. cit.* & ipsò Barbosa *n. 10.* quæ scientiæ æquiparatur, *arg. l. Nec supina ff. de I. & F. l. §. c. fin. de Constitut. in 6.* Glossa in *can. Turbatur 12. V. Omnis ignorantia 1. q. 4. & Gaill. Lib. 2. observat. 48. à n. 15.*

Dubium tertio est, an, sicut mediato matrimonio, sic etiam mediatae proles legitimentur sive, ut eodem sensu DD. passim loquuntur, an per matrimonium avi legitimentur nepotes ex filio naturali. Non quidem, isto adhuc vivente; quia eò ipsò; quòd ejusmodi matrimonio legitimus evadat filius, legitimi procul dubiò etiam erunt nepotes ex ejus matrimonio nati: quibus, quò minus respectu avi legitimorum jura consequerentur, paternorù tantum natalium defectus, ejusmodi legitimatione sublati, obstabat. Sed, eò jam mortuò: quem avi matrimonio legitimari, cum Baldo in *l. Benignius 18. ff. de LL.* & nonnullis aliis negat Ant. Gabriel, *de Legitimat. concl. 1. n. 52.* eà ductus ratione; quòd avi matrimonio nepotes legitimentur dependenter à suo parente: per cujus personam, sicut avo conjunguntur, sic etiam ex istius matrimonio proveniens paterna legitimitio ipsis communicatur.

U u 2

Cum er-

Cum ergo ipsorum pater jam mortuus avi matrimonio non legitimeretur, etiam non legitimabuntur ejus jam mortui nepotes; quia per medium, quod cum uno extremorum conjungi non potest, conjungi non possunt extrema, *arg. l. Sella 7. §. 1. ff. de Servit. pred. rustic.*

Sed melius, matrimonio avi ex mortuo filio nepotem legitimari, defendunt *citt. Covarruvias §. 2. n. 19. Fachineus cap. 56. Molina disp. 172. n. 10. & Haunoldus n. 133.* Rationem solidam & claram reddunt; quod, ut dictum, avi matrimonium fictione Juris retrahatur ad tempus, quod ejus filius, nepotis pater, est susceptus. Cum ergo, si filius suscepti tempore matrimonium inter avum & aviam nepotis jam constitisset, iste fuisset legitimus, matrimonio etiam post mortem patris sui inito legitimus nepos non minus erit, quam fuisset, si patre suo adhuc vivente, matrimonium initum fuisset. Confirmatur ex *l. Si filium §. ff. de Grad. & affinit.* secundum quam adoptatus in filium naturalis filii, jam mortui, frater censetur. Cur non etiam ob avi matrimonium legitimus evadat nepos, licet matrimonium contractum sit post obitum patris? Ejus certe legitimationi non obstat inhabilitas medii, scilicet patris; quia imprimis supposita sui ex isto procreatione, per quam conjungitur suo avo, ab istius matrimonio, cum concubina inito, legitimatione nepoti comunicatur immediate, ut ex communi recte notat Gonzalez *in c. Tanta cit. n. 3.* Deinde pater legitimationis habilis & particeps fuisset, si matrimonium suae procreationis tempore, ad quod fictione Juris retrahitur, jam extitisset, Pontius *cit. cap. 1. n. 25.*

42. Dubium quarto est de tempore, quod parentes esse debent habiles ad contrahendum matrimonium; ut, hoc subsequen-

do, proles legitimeretur. Sufficere, si tales sint tempore conceptionis, quantumvis ob superveniens impedimentum, v.g. affinitatis, inhabiles sint tempore natiuitatis, communis sensus est DD, quia proles concepta, cum de ejus commodo agitur, pro nata habetur, *l. Qui in utero 7. ff. de Statu homin.* ita enim ingenua est proles, edita à matre, quae libera saltem fuit tempore conceptionis, *l. Et servorum §. 2. ff. Eadem Rubr. & ff. Instit. de Ingentis.*

An sufficiat, parentes ad matrimonium habiles fuisse tempore natiuitatis, controversa est; Baldus enim *in l. Paulus 11. ff. de Statu homin. citt. Sarmiento cap. 5. Garcias cap. 2. n. 38. & Zaccius ad hanc Rubr. n. 18.* id sufficere negant: affirmant autem praeter Interpp. & DD. alios *citt. Covarruvias §. 2. n. 2. Molina disp. 172. n. 4. Gutierrez de Matrim. cap. 72. à n. 6. Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 10. & citt. Pontius cap. 3. n. 2.*

Illi moventur textibus *c. Tanta cit. ibi, Si aliam cognoverit, & ex ea prolem suscepit: l. Paulus cit.* quae ex matrimonio (ob defectum consensûs avi aut patris, Jure Civili ad valorem requisiti, *l. Nuptia 2. ff. de Ritu nupt.*) irrito suscepta proles pro illegitima habetur, licet, avo jam mortuo, sit nata, & *l. Ex libera 6. C. de Suis & legit. liber.* quae conceptus ex servo & libera pro spurio habetur, quamvis patris libertas superveniat & natalibus restituatur.

Isti verò suam & veriorum sententiam desumunt ex clarissimo textu *l. Nuper 11. C. de Natural. liberis,* circa cujus finem Imp. generaliter & sine exceptione ait, *In questionibus, in quibus de statu liberorum est dubitatio, inspicendum tempus partus vel conceptionis, prout id exigit favor & utilitas liberorum.* Idem aperit.

apertissimè traditur *Novell. 89. cap. 8. ver-*
bis, Tempus illud (conceptionis vel par-
*tus vel intermedium) *valere magis præ-*
cipimus, quod utilius sit nascenti. Con-*
 firmatur paritate libertatis; nam, ut pro-

les ingenua sit, sufficit matrem conceptio-
 nis vel partus tempore liberam fuisse, *l. Et*
servorum §. 1. Qui in utero cit. Ergo
 etiam legitimabitur, si parentes ad matrimo-
 nium tempore conceptionis vel nativi-
 tatis (aut inter utramque mediò aliquòd,
arg. l. Qui in utero cit. §. 1. Instit. de
Ingenuis) ad matrimonium habiles fue-
 runt, ut cum *citt.* DD. arguit Palao *cit.*
disp. 4. p. 4. §. 3. n. 7.

Neque enim aliud persuadent tex-
 tus in contrarium allegati; quia imprimis
c. Tanta cit. illa solum proles illegitima
 habetur, quæ, vivente propria uxore, ex
 alia non solum concepta, sed etiam nata est;
 proles enim suscepta non dicitur ante na-
 tivitatem. Unde argumentò à contrario
 ductò infertur, natam, uxore non amplius
 vivente, ac proinde ex parentibus, saltem
 nativitatis tempore habilibus ad matrimo-
 nium, istò cum matre subsecutò, legiti-
 mari, ut iterum arguit *cit.* Palao *n. 5.*
 Deinde; quia *l. Paulus cit.* filius post mor-
 tem avi pro illegitimo habitus ideo fuit;
 quod non constaret de vero consensu,
 quò matrimonium, priùs invalidum, po-
 stea fuerit confirmatum, ut probè ad-
 vertit Fachineus *cap. 50. cit.*

Minus ad rem facit *l. Ex libera cit.*
 quia eà agitur de filio, qui ex libera & ser-
 vo (ad contrahendum verum matrimo-
 nium Jure Civili inhabilibus *l. Cum an-*
cillis 3. C. de Incest. nupt.) sicut conce-
 ptus, sic etiam natus est; quia *l. cit.* verbò
Conceptus natum significari, ex Cuiacio
 observat Pontius *l. cit. n. 7.*

44. Dubium quintò est, an proles natu-
 ralis parentum matrimoniò etiam legiti-
 metur, si isti & alii eorum liberi contra-

dicant. Et istorum quidem contradi-
 ctione illorum legitimationem non im-
 pediri de Jure Canonico, ex communi
 DD. sensu docent, *citt.* Covarruvias *n. 12.*
§. 16. & Molina *n. 5.* quia legitimatio est
 favor concessus ipsi matrimonio, *c. Tanta*
cit. cui privatorum contradicção aut re-
 nuntiatio non potest prævalere, *c. Si dili-*
genti 12. de Foro compet. & arg. l. Jus
Agnationis 34. ff. de Pactis. Idem spe-
 ctatò Civili obtinere, aliqui negant; quòd
 hòc Jure consensum filiorum ad legitima-
 tionem quamcunque requiri; ac proinde,
 his saltem invitis, eam non procedere,
 disertè habeatur *Novell. 89. cap. 11.* Huic
 tamen Juri dispositionem Canonicam
 prævalere, & in terris Imperii observan-
 dam, à DD. receptum, monent *citt.* Pon-
 tius *n. 22.* & Palao *§. 2. n. 10.*

Dubium sextò est, an ad talem legiti- 45.
 mationem requirantur instrumenta nu-
 ptialia, quibus dos aut propter nuptias
 donatio constituatur. Non quidem ite-
 rum de Jure Canonico; secundum hoc
 enim ab illis, sicut valorem matrimonii,
 sic legitimationem non pendere, patet ex
c. Tanta cit. istam matrimonio tribuente,
 nullà ejusmodi instrumentorum aliarum-
 ve solennitatum factà mentione. Sed
 Civili, quò ea exigì, volunt *citt.* Covar-
 ruvias *n. 8.* & Fachineus *cap. 51.* eà moti-
 ratione; quod, licet aliàs hòc etiam Jure
 nuptiæ contrahentium consensu inean-
 tur, *l. Nuptias 30. ff. de R. J.* cum ea tamen,
 quacum consuetudo priùs habita fuit, sine
 dotalibus instrumentis illas non contrahi,
 pateat ex *§. fin. Instit. de Nuptiis & Novell.*
89. cap. 8. verbis Si quis igitur dotalia
scripserit &c. justas esse nuptias, & filios
vel precedentes vel postea conceptos legi-
timos esse, scimus.

Nihilominus, hòc etiam Jure ad le-
 gitimationem per matrimonium ejusmo-
 di instrumenta necessaria non esse, defen-
 dunt Do-

dunt Donell. *Lib. 2. Comment. cap. 11. cit.* Pontius *cap. 1. n. 20.* & Palao, § 2. n. 8. propter relatum *Novell. 89.* textum, quò nuptialia instrumenta, non magis ad legitimatorem, quàm ad nuptias necessaria sunt. Cùm ergo necessaria non sint ad substantiam & valorem nuptiarum, *Novell. 74. cap. 4.* ibi, *Quia enim & antiqui promulgatum est legibus, & à nobis ipsis sunt hæc eadem constituta; ut etiam nuptia extra dotalia documenta ex solo affectu valeant & recta sint,* necessaria etiam non erunt ad valorem legitimatorem; sed solummodo ad certiore, sicut nuptiarum, sic etiam ex his provenientis legitimatorem liberorum probatorem, juxta *cit. Novella Rubricam,* quæ est, *De naturalium filiorum legitimatorem,* *Hau-noldus cit. Tract. 4. n. 124.*

46. Dubium septimò est, an filii naturales, subsecutò parentum matrimonio, verè legitimi evadant. Ratio dubitandi oritur ex *c. Tanta cit.* verbis, *Legitimi habeantur;* nam Verbò *Habeantur* fictionem importari, notat *Barbosa Usufreq. dist. 130. n. 4.* Sed hac in re semper mihi placuit doctrina *Covarruvie cit. §. 2. n. 30.* & *Gonzalez in c. Tanta cit. n. 4.* cum *Fortunio Garcia in l. Gallus 29. §. 5. ff. de Lib. & posthum. n. 270.* asserentium, eos à tempore matrimonii parentum verè & propriè: à tempore autem conceptionis vel nativitatibus usque ad tempus initi inter illos matrimonii fictè quidem tantum, sed ita legitimos evadere; ut legitimorum numero & nomine intelligantur, & verè legitimorum jura, specialiter non exceptis, omnia consequantur perinde, ut si ex matrimonio, inter parentes am tunc constante, essent procreati, *Novell. 89. cap. 8. & in fine.*

Neque contra hoc facit verbum *Habeantur;* quia ita habentur autoritate Juris, à cujus conditore, utpote habente

potestatem, prolata verba, *Legitimi habeantur,* æquivalent verbis, *Legitimi sunt;* sic enim statutò expressa verba, *Pro civibus habeantur.* & *Cives sint,* esse paria idèmq; denotare, in *c. Tanta cit.* observant *Panormit. n. 4.* *Alex. de Nevo n. 4.* & *Barbosa n. 14.*

In specie ergo sic legitimati Primò capaces sunt sacrorum Ordinum, beneficiorum, officiorum & dignitatum Ecclesiasticarum quarumcunque, obtinendarum sine dispensatione, exceptò solò *S. R. E. Cardinalatu,* cujus incapaces redditii primùm sunt à *Sixto V. Constitutione,* quæ incipit *Postquam* 1590, publicatà, *Barbosa in c. cit. n. 24. & 25.*

Secundò, capaces sunt hæreditariæ successione respectu majorum suorum, atque etiam cognatorum lineæ transversæ, etiam in feudis, emphyteusi Ecclesiastica, fideicommissis; ut, sicut legitimi nati, excludant substitutum sub conditione, *Si eò gravatus sine liberis decedat, cit. Covarruvias §. 2. n. 27. & 30.* & *Barbosa à n. 17.*

Tertiò, tali legitimatorem revocatur, donatio omnium vel majoris partis bonorum, sicut supervenientibus liberis, juxta *l. Si unquam §. c. de Revocand. donation. habentque sic legitimati querelam in officiosi & rumpunt testamentum patris perinde, ut si post id jam conditum essent nati; atque etiam admittuntur ad retractum,* *Barbosa l. cit. n. 27. & 29.*

Quartò, gaudent Nobilitate parentum, *Tiraquell. de Nobilit. cap. 15. n. 21.* hisque succedunt in Regnis, Principatibus & Majoratibus, qui expressè filiis ex legitimo matrimonio natis deferuntur; ut præferantur filiis postea natis ex iisdem parentibus matrimonio jam conjunctis, *cit. Barbosa n. 22.* multis *DD.* relatis, excipiens casus, quibus in fundatione per matrimonium legitimati expressè excluduntur,

duntur, aut legitime natis postponuntur, vel in illa de legitimo matrimonio natos admitti, pluries esset repetitum; ut, fundatorem quomocunque legitimatos excludere voluisse, dubitari vix possit.

51. An naturalis, per parentum matrimonium legitimatus, in Majoratu & juribus Primogenituræ etiam præferendus sit fratribus, post ipsum quidem, sed ex legitimo matrimonio natis, antequam mortuâ eorum matre inter naturalis parentes matrimonium contraheretur, dubium &, sicut momenti, sic difficultatis minimè levis controversia est inter Tiracuellum de Primogen. q. 134. n. 3. & 43. Molinam cit. disp. 172. n. 7. Gaill. Lib. 2. observat. 141. n. 3. & Gonzalez in c. 1. n. 9. Negativam: & citr. Covarruviam §. 2. n. 35. Canisium in c. Tanta cit. n. 3. & Pontium cap. 11. n. 9. Affirmativam propugnantes.

Illi præcipuè nituntur geminâ ratione. Una est; quòd legitime natis, eò ipsò; quòd prius legitimi sint, jus prælationis in Majoratu absolute quæsitus sit, antequam naturalis per parentum matrimonium legitimaretur: & jus illud subsecutum illorum conjugium non tollat; quia juri jam quæsito, si non exprimitur, à Principe non derogatur; ac proinde legitimatio in alterius, præsertim conjugii antè initi, præjudicium non retrahatur, arg. Novell. 74. cap. 1. & 2. Altera; quòd, cum ad alicujus juris assecutionem requiruntur duo, is potior sit, in cujus persona duo illa prius conveniunt, arg. l. Quoties 15. C. de R. V. eamque ob causam, cum ad successionem & prælationem requisita nativitas & legitimitas prius adsit in legitime nato, quam in legitimo, de Jure huic ille sit præferendus, Confirmatur à Molina cit. n. 7. in fine; quòd, si filius naturalis postea legitime nato præferretur, uxor prius ducta

graviter decepta esset: &, si id futurum scivisset, in matrimonium, ex quo tantum suarum prolium præjudicium timere poterat, sæpe nunquam consensisset.

Istorum unicum & ex hæcenus traditis deductum argumentum est; quòd ex una, matrimonium ob singularem ejus favorem fictione Juris retrahatur ad tempus, quò filius natus est vel conceptus, & perinde habeatur, ac si eò tempore jam constitisset, & eò jam tempore iste ex legitime copulatis natus fuisset: ex altera verò parte, si eò tempore matrimonium jam initum & filius natus fuisset, ex matrimonio postea verè initò procreatis fratribus indubitate præferretur; & propterea ob matrimonii inter parentes postea contracti retrotractionem fratribus suis in Majoratu & aliis Primogenituræ juribus, specialiter non exceptis, absolute sit præferendus. Declaratur argumentum & confirmatur; quia copula cum concubina, ex qua filius naturalis est genitus, subsecutò cum ea matrimonio, fingitur fuisse conjugalis; ac proinde eà procreatus filius fratres postea natos, sicut nativitate sive origine ex patre, cui est succedendum, sic & legitimitate, altero ad successionem requisiti, præcedere Jure censetur.

53. Ex his Opinionibus in Praxi & tam judicandò quàm consulendò à priori Palao Disp. 4. p. 1. §. 2. n. 17. à posteriori verò Pontius cit. n. 9. asserunt, non recedendum. In puncto Juris ego probabilem utramque; posteriorem verò, sicut matrimonii favore, sic & rationis vi censeo potiozem, non obstantibus argumentis allatis pro priori; quia Imprimis legitime nato non jus absolutum, sed spes solummodo prælationis quæsita est sub conditione, Nisi prius natus, initò inter parentes & ad sue conceptionis tempus retrahendò matrimonio, spem illam elidat & acqui-

Et acquirat jus prelationis, ut l. cit. Caninius & Pontius contendunt; quia, cum actus aliquis ad tempus antequam à Jure retrotrahitur, retrotractio illa cum omnibus qualitatibus fieri solet, arg. l. Potior 11. ff. Qui potiores in pign. & propterea retrotractio matrimonio, etiam vis prolem legitimam reddendi censetur retrotracta. Deinde; quia neque prima uxor decepta, neque ejus filio Injuria illata dici valet, cum; quod huic Primogenituræ jura non competant absolute, sed sub conditione: & auferantur ex dispositione Juris, à quo deceptio & injuria nemini inferitur, arg. l. Sacra 9. §. 3. ff. de Divis. rerum: tum verò; quia uxor sibi imputare debet; quod Primogenituræ jura suæ proli pactis nuptialibus non confirmavit; quod in re, spectatò Jure & DD. sensu, dubia & controversa, cur fieri non potuerit, non apparet.

Excipiendi tamen sunt duo casus. Unus, quò res non amplius esset integra; quòd legitime natus ex cessione patris ante naturalis prius nati legitimationem jam sit in possessione Majoratùs aliorumque jurium Primogenituræ; hòc enim casu locus esset *arg. l. Quoties cit. ut rectè advertit Prænob. & subtilis D. Collega Dominicus Bassus Decis. Justin. decis. 41. n. 7. in fine.* Alter, quò, ut jam monui, Majoratùs fundator per subiequens matrimonium legitimos excluderet, aut eis legitime natos, vellet præferri; cum enim in ipsius potestate sit, ad successionem vocare, quos vult, legitime natos præferre legitimatis. & hos omnino excludere potest, *cit. Molina n. 9.*

ARTICULUS III.

De Legitimatis Principis Rescriptò.

SUMMARIUM.

54. Illegitimos legitimare potest Princeps supremus,
55. Ecclesiasticus & Secularis:
56. Et speciali Jure aliquando inferiores.
57. Princeps legitimat etiam spurios,
58. Ad effectus à sua potestate pendentes.
59. Non tamen id facit in præjudicium tertij,
60. Neque ad feuda & majoratus:
61. Nisi absolute potestate utatur.
62. Papa ad effectus politicos territorij sui temporali,
63. Non etiam extraneos subditos legitimat:
64. Nisi in dubio de valore conjugij parentum,
65. Vel exigente bono Ecclesie spirituali.
66. Papa legitimare potest, dispensandò in radice matrimonij:
67. Siquidem aliquod,
68. Et non Naturali vel Divinò,
69. Sed humano tantum Jure irritum præcessit:
70. Idque facere etiam potest mortui parentibus,
71. Legem illud irritantem revocandò.
72. Ita tamen non faciendò legitimat in præjudicium tertij.
73. Exprimentenda in rescripto; ut legitimatio subrepticia non sit.

Istius beneficiò illegitimè genitos consequi jura legitimorum & natalibus restitui, Juris est omnino explorati; cum id utroque Jure disertè proditum reperiat, ab Innocentio III. *e. Per venerabilem 13. pr. hanc Rubr. à Justiniano Novell. 89. cap. 9. ibi, Per nostrum rescriptum.* Jure non minus clara est ratio; cum enim liberi quidam illegitimi,

timi, hoc est, sacrorum Ordinum, beneficiorum ac dignitatum Ecclesiasticarum, hæreditariæ successionis, officiorum ac munerum publicorum &c. incapaces redditi sint Jure solùm Positivo humano, Principis, istius conditoris, gratiâ etiam legitimari, & sacre Ordinationis, beneficiorum, dignitatum, munerum & officiorum Civilium & Ecclesiasticorum capaces reddi valebunt, *arg. c. 1. de R. J. Azor p. 2. Instit. lib. 2. cap. 14. & Pontius Lib. 11. de Matrim. cap. 5. n. 1.*

55. Principis autem nomine hõc locõ venit supremus, sive Ecclesiasticus, ut est solus Papa: sive Secularis, ut sunt Imperator, Rex, aut alia potestas in temporalibus non recognoscens superiorem; quia hi soli Jus abrogare eive derogare possunt, efficiendõ; ut, qui sacris Canonibus, aut legibus Civilibus ad certos effectus redditi sunt inhabiles, ad eosdem habiles efficiantur, ut cum Baldo, legitimandi potestatem de Principi reservatis esse, monente in *l. 1. pr. C. de Jure aureor. annul. & Panormit. in c. Per venerabilem cit. n. 23. docent citt. Azor cap. 14. q. 5. & Pontius n. 1.*

56. Neque obstat; quòd illegitimi ab Episcopis &c. sede vacante, à Capitulo habiles reddantur ad Ordines minores & ad beneficia simplicia, *c. 1. de Filiis presbyt. in 6.* eosque legitimandi potestas competat Comitibus Palatinis; quia ab Episcopis ad ejusmodi Ordines habilitantur per viam non legitimationis, eos natalibus restituendõ; ut omnia legitimè natorum jura adipiscantur: sed per viam solius dispensationis, relaxandõ Jus; ut unius tantum vel alterius aut certorum quorundam lege vel canone illegitimis negatorum jurium capaces fiant, ut cum Panormit. *cit. num. 23.* monent Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 173. n. 7. & Palao Tract. 13. disp. 4. p. 1. §. 5. n. 1.* Comites autem Palatini, sicut & Apostolicæ sedis

legati legitimandi potestate gaudent ex privilegio sive commissione supremorum Principum Ecclesiæ vel Imperii, sibi reservatam potestatem per eos exercentium, *arg. Reg. Qui facit 72. in 6. & quidem non plenam, sed limitatam, juxta tenorem mandati sive rescripti Apostolici vel Imperialis; ultra quod ab ipsis acta nullius sunt momenti, c. Dilecta 22. de Rescript. §. 1. Diligenter §. ff. Mandati Cansius in c. Per venerabilem cit. n. 12. & Pontius cit. cap. 5. n. 16.*

Porro inter legitimacionem, quæ 57. Principis rescriptõ, & eam, quæ parentum matrimonio fit, bene notanda, eaque non una differentia intercedit.

Primò enim istorum matrimonio soli naturales, *c. Tanta 6.* illius autem rescriptõ etiam spurii & ex damnato, vg. adulterino, incestuoso, sacrilego coitu procreati, legitimantur, *Azor cit. cap. 14. pr. licet ordinariè etiam à Principe legitimari consueverint soli naturales, Novell. 74. cap. 1. & Novell. 89. cap. 9.*

Secundò, legitimatio per matrimo- 58. nium, cum hoc retrotrahatur & præcedentis copulæ carnalis vitium purget, introductas utroque: ea verò, quæ rescriptõ Principis fit, si iste Ecclesiasticus, extra territorium temporale Papæ solo Canonico, sacros Ordines, prælaturas aliisque dignitates & beneficia Ecclesiastica respicientes: si verò Secularis sit, Imperiali tantum Jure proditas & successionem hæreditariam, honores & munera publica secularia spectantes inhabilitates tollit, *Covarruvias de Sponsal. p. 2. cap. §. 8. n. 15.*

Tertiò, parentum matrimonio filiis 59. naturalibus jura legitimorum prorsus omnia, etiam in feudis, majoratibus &c. succedendi (excepta sola habilitate ad Cardinalatum) tribuuntur: rescriptõ autem & Ordinariâ potestate Principis legitimati, nisi aliud exprimat, ha-

tur, habilitati solummodo censentur ad ea, quæ non cedunt in præjudicium legitimè natorum; ideoque per se his tantum deficientibus fieri solet, secundum *Novell. cit.* cum Principis rescripta generaliter ita exaudienda sint; ut aliorum jura non lædant, *l. Rescripta 7. C. de Precibus Imp. offer. & l. Nec avus 4. C. de Emancip. lib. Haunoldus Tom. 1. de J. & J. Tract. 4. n. 178.* Unde

60. Rescripto & ordinariâ Principis potestate legitimatus, licet in bonis non tantum parentis sui, sed etiam aliorum consanguineorum, tam ex testamento quam ab intestato, succedat: atque aliorum legitimorum instar nullum dicere valeat testamentum, quod præteritur, & agere querelâ inofficiôsî, *§. Sui autem 2. V. Quibus connumerari, Instit. de Hæred. qua ab intest. & cit. Novell. 89. cap. 3. §. 8. & 9. cit. Covarruvias §. 8. n. 2. & 3. & Molina disp. 173. n. 24.* non tamen succedunt in feudo, *Feud. Lib. 2. Tit. 26. §. Naturales*: neque etiam in majoratu, ab alio antecessore instituto, & similibus juri-
bus aliis, *cit. Molina n. 10. & Pontius cap. 11. n. 13.*

61. Dixi autem Potestate Ordinariâ: non Absolutâ; quia istâ uti volens Princeps legitimatiônis beneficium, tam spurio quam naturali, cum incommodo & præjudicio alieno; ac proinde in feudo, majoratu &c. succedendi jus concedere potest, *l. Prator ait 2. §. 6. ff. Ne quid in loco publico*: quod, licet facere non soleat, *arg. l. Interdum 2. in fine ff. de Natal. restit.* nihilominus, si facere velit, ejus potestatem in dubium vocare & factum improbare, instar sacrilegii habetur in *c. Per venerabilem cit. n. 11.* Quibus accedit Rota Romana, cujus à Farinacio *p. 2. relata Decis. 626.* à Gregorio XIII. Robertum Ducem Altempium perinde, ac si ex vero conjugio natus fuisset, nullaque

inter ipsum & ex legitimo thoro natos differentia intercederet, legitimatum habetur *n. 2.* Necessaria tamen hujusmodi legitimatiônis rescripto, ne subreptitium evadat, est clausula derogatoria, *vg. De gratia speciali*: quam aliasque prægnantes clausulas memoratæ legitimatiônis Altempianæ Bullæ insertas, idem refert *cit. n. 2.* vel *De plenitudine potestatis vel Non obstantibus quibuscumque juri- bus*, aut si præjudicium sit grave, *Non obstante expressâ lege*, *vg. Novell. 89. contrarium statuente &c. cit. Covarruvias §. 9. n. 7. & Canisius n. 9. & 11. in fine.* Ubi

Dubium movetur, an Papa naturales & spurios legitimare queat ad successi-
onem hæreditariam, ad honores, dignitates & munera merè temporalia. Non quidem in Patrimonio, ut vocant, D. Patri sive territorio, temporali ipsius jurisdictioni immediatè subiecto; cum enim in hoc Principis, non solum quoad spiritalia, sed quoad temporalia quoque supremâ autoritate utatur, *c. Per venerabilem cit. pr. V. Id autem*, quoad successiônem aliosque similes effectus non minus in eo, quam Imperator, Rex, aut quilibet alius supremus Princeps in Imperio, Regno vel alio suæ jurisdictioni subiecto territorio, ac proinde illegitimos quoscumque natalibus plenè restitutos habitare ad successiônem & dignitates ac munera etiam merè temporalia potest, *V. cit. & arg. l. Quæris 3. ff. de Natal. restit. & cit. Novell. 89. cap. 9.*

Sed extra territorium suum temporale, & quoad temporalia Imperator, Regi, alterive Principi vel Reipublicæ subiectos: quos, sive naturales sive spurios sint, ad successiônem & similes effectus merè temporales à Papa legitimari regulariter non posse, cum Panormit. *in c. cit. n. 15.* Covarruvia *cit. §. 8. n. 43.* & aliis docent laudati Canisius *n. 5.* & Pontius *cap. 1.*

cap. 7. n. 8. suadetque ratio; quia eorum inhabilitas ad successionem &c. ferè provenit ex dispositione Juris Civilis: quòd, cum peccatum non nutrit, ejusque observatio rectè Ecclesiæ gubernationi & spiritualibus bonis non adversatur, abrogare, mutare, dispensandò relaxare, Papa non potest, arg. can. Cum ad verum 5. dist. 96. & c. Per venerabilem cit. §. Nam si V. Rationibus igitur.

64. Dixi, Regulariter; quia non defunt casus, quibus illos etiam ad hos effectus legitimare Papa potest: idque Imprimis in dubio de valore matrimonii, Ant. de Butrio in c. cit. n. 10. Covarruvias cit. §. 8. n. 41. & Gonzalez in c. cit. n. 25. id desumentes ex c. Quod nobis 9. & c. Per venerabilem cit. quò locò Papa ad Regis Franciæ filios natalibus restituendos ejusmodi dubiò fuit permotus. Deinde casu, quò ejusmodi legitimationem exposcit causa gravis necessitatis alicujus Regni vel provinciæ, vg. Religionis aliàs pervertendæ aut alterius boni spiritualis amittendi periculo exponendæ. Ita Panormit. in c. cit. n. 25. cit. Covarruvias §. 8. n. 45. & Molina disp. 173. n. 14. permoti c. cit. pr. V. Quod autem & Ecclesiæ praxi; sicut enim Sancii Castellæ Regis filios naturales legitimatos ejusque legitimationis beneficiò Ferdinandum patri in Regno successisse: idèmq; Regnum postea, abdicato Rege Petro, ab Henrico Comite spurio ejus fratre, eò sine ab Urbano V. natalibus restitutò obtentum, luculentus testis est Roderic. Sancius Historia Hispan. p. 4. cap. 17. Ratio est; quia Papa à Deo acceptam jurisdictionem habet ad gubernandam Ecclesiam & Religionis ac Justitiæ Christianæ bonum in ea conservandum & promovendum: cui jurisdictioni per accidens aliquando, cum scilicet id ad Religionis a-

lterationem promotionemque necessari-um est, indirectè etiam temporalia subjiciuntur, ut cum Panormit. in c. Per venerabilem cit. n. 1. & 15. Covarruvias cit. §. 8. n. 45. Molina Lib. 3. de Primogen. cap. 20. à n. 10. Garc. Masfrill. Lib. 3. de Magistr. cap. 10. à n. 41. Bellarmin. Lib. 5. de Summo Pontif. à cap. 6. Suarez Lib. 3. Defens. Fidei cap. 16. n. 3. & aliis id latè stabilientibus docent Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 1. cit. Pontius cap. 5. §. 1. n. 8. Barbosa de Offic. Episc. p. 1. tit. 3. cap. 2. à n. 101. & in c. cit. Vivianus §. Nisi & §. Vel nisi, Gonzalez n. 19. & Wagnereck §. Temporalem, not. 1. &c.

An eosdem illegitimos, temporali 66. suæ jurisdictioni non subiectos, ad successionem &c. legitimare Papa valeat dispensandò in radice matrimonii, affectu quidem conjugali, sed cum impedimento dirimente & invalidè contracti; ut, impedimentò pro tempore, quò illud celebratum fuit, sublato, matrimonium pro legitime inito habeatur, ex eoque susceptæ proles legitime evadant, dubium & nominis momentique maximi controversia est. In qua Affirmativam in c. Per venerabilem cit. Panormit. n. 21. Joan. Andr. n. 30. & Alex. de Nevo n. 18. Sylvester V. Papa, 9. 18. Covarruv. cit. p. 2. cap. & §. 8. n. 10. Garcias p. 7. de Benef. cap. 1. n. 4. Gutierrez de Matr. cap. 84. à n. 20. Sanchez Lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 4. & Pontius cit. Lib. 11. cap. 5. n. 9. Negativam cum Ant. de Butrio in c. cit. n. 10 & nonnullis aliis defendunt Coninck disp. 33. dub. & n. 4. Perez de Matrim. disp. 44. §. 5. n. 9. secuti Molinam Tract. 2. de J. & J. disp. 624. n. 3. pro se allegantem Navarrom Consil. 2. Qui filij legit. ubi ait à Gregorio XIII. ejusmodi legitimationem denegatam cum addito, se dispensare non posse: & merito, inquit cit. DD. quia Papa non potest facere, ut

matrimonium, quod fuit nullum, tale non fuerit; & consequenter, ut legitime nata sit proles, quæ ex reprobo concubitu est procreata, fere sicut facere nequit, ut, quæ nata est ex fornicatione simplici, ex conjugio sit nata; quia, matrimonium esse nullum, & non esse, pro eodem reputantur, per ea, quæ arg. 1. Si duo 30. ff. de Testam. iur. tradit Flamin. de Resig. Lib. 21. q. 8. à n. 34.

Sed ratio ista non persuadet recessum ab Affirmativa: de cuius veritate & sensu, ut luculentius constet, multum conferet distinctio inter tres casus.

67. Et quidem, si inter illegitimæ proles parentes contractus matrimonialis nunquam intercessit, indubitata locum non est huiusmodi dispensationi; cum, deficiente matrimonii contractu, deficiat id, in quo dispensandò proles legitimari à Papa possit, ut cum Panormit. cit. n. 21. & Sylvestro V. Legitimus, q. 8. d. 5. advertit cit. Sanchez n. 7.

68. Pari modò, si matrimonium præcedens irritum fuit Jure naturali aut Divino, v.g. propter defectum consensûs, consanguinitatem in primo gradu lineæ rectæ, vel impedimentum Ligaminis, prolem ita legitimari à Papa non posse, cum cit. Interpp. & DD. docent cit. Sanchez n. 8. & 10. & Pontius n. 8. quòd, juxta dicta, Naturalis & Divini Juris impedimenta tollere; ac proinde conjugium ad effectum legitimationis cohonestare Papa nequeat.

69. Si verò præcedens matrimonium irritum fuit Jure solum Ecclesiastico, puta propter affinitatis, consanguinitatis in tertio vel quarto gradu, voti solennis, aut aliud simile impedimentum, ex eo susceptam prolem, etiam ad successionem hæreditariam aliòsque effectus temporales, à Papa, in matrimonii propterea nulliter contracti radice dispensante, legitimari

posse, cum DD. pro affirmativa allegata, defendunt Palao *Tract. 13. disp. 4. p. 1. §. 5. n. 8.* Barbola *Vot. decis. Lib. 2. voio 27. à n. 1.* & Gonzalez *in c. Per venerabilem cit. n. 22.* id firmantes autoritate Curie Granat. & Rotæ Romanæ à Farinac. p. 2. *decis. 687. n. 8.* relata. Rationem unicam, sed solidam reddunt; quia, quòd proles illegitima sit, provenit ex sola lege Ecclesiastica, consanguinitatis, affinitatis & alia ejusmodi impedimenta introducente, aut veteri lege Divina aut ab humana potestate introducta recipiente & cum iis inita conjugia irritante; ejusmodi enim lege non lata vel sublatâ, inter consanguineos, affines & similes personas inita conjugia valida, ex iisque susceptæ proles legitimæ forent. Cum ergo Papa ejusmodi legem Ecclesiasticam revocare, abrogare, vel in ea respectu certarum personarum dispensare, ejusque effectus non tantum futuros, sed etiam præteritos tollere valeat perinde, ac si lata nunquam fuisset, ut patet ex *Clement. unica, de Immunit. Eccles. quâ à Clemente V. Prædecessoris sui Bonifacii VIII. Constitutio c. Clericis 3. eadem Rubr. in 6.* etiam quoad effectus præteritos, revocata est. Cum, inquam, id Papa possit, etiam poterit, quoad effectum illegitimitatis & inhabilitatis ad sacros Ordines, Ecclesiastica beneficia & successionem, revocare legem, quâ ejusmodi impedimentum aliquod est introductum, vel eam respectu alicujus proles parentum relaxare perinde, ac si nunquam fuisset lata, aut eos nunquam affecisset: quò factò inter eos initum matrimonium validum, ex eòque procreata proles legitima foret.

Atque hòc modò prolem non solum, si ejus parentes vivant, sed eorum uno vel utroque jam mortuo legitimari posse, ex dictis inferunt cit. Sanchez n. 6. & Gonz-

Et Gonzalez n. 23. quod legitimatio per dispensationem in radice matrimonii, non tam in abolitione impedimenti, ut matrimonium ineatur, quam in legis Ecclesiasticae, quoad vim irritandi matrimonium & prolem illegitimam reddendi, revocatione consistat.

Neque obstat supra memorati Gregorii Papae responsum; quia de eo non satis constat: & si constaret, accipiendum esset de impotentia, ex causae ad dispensationem sufficientis potius, quam ex jurisdictionis defectu proveniente, Palao cit. §. 5. n. 9. & Barbosa voto cit. n. 31.

71. Non magis urget ratio; quia sic Papa non facit, ut matrimonium re ipsa non fuerit nulliter contractum: sed dispensando in radice nullitatis matrimonii, scilicet lege Ecclesiastica, revocat & tollit omnia damna ex Jure Ecclesiastico profecta, & prolem restituit in statum, in quo fuisset, si contracti matrimonii tempore lex Ecclesiastica matrimonium irritans non fuisset, Gonzalez in c. cit. n. 22. in fine. Neque hinc sequitur, ad temporalia legitimari à Papa posse prolem natam ex simplici fornicatione; quia istius ad illa inhabilitas principaliter oritur ex Jure Civili, quod relaxare Papa

regulariter non potest, Palao l. cit. n. 8.

Hanc tamen in radice matrimonii nulliter contracti dispensandi & prolem legitimandi potestatem Papa exercere vix unquam solet in praedictum tertii, v.g. liberorum legitime natorum, quibus aliam hereditas obveniret adeo; ut rescriptum legitimatio ad successionem bonorum subreptitium reputetur, si eò non exprimat, patrem habere alios liberos, quorum portio per legitimatioem diminuat, Molina cit. disp. 173. n. 21. & Laiman. Lib. 1. Tract. 4. cap. 23. n. 19.

Eòdem rescripto & pro ejus impetratione oblata supplicatione exprimendum est Primò, an legitimandus sit naturalis vel spurius: an ex incestu, sacrilegio, adulterio, eoque simplici vel geminato: ex incestu cum sorore, filia, nuru &c. ex sacrilego concubitu sacerdotis vel Religiosi, cum conjugata vel Moniali sit susceptus, cit. Panormit. n. 27. & Molina n. 28. Secundo, an filius naturalis, cujus legitimatio petitur, sine dedecore patris legitimari non valeat per subsequens matrimonium parentum, juxta Novell. 74. cap. 4. Azor p. 2. Instituit. Lib. 2. cap. 14. q. 8. §. 9. & Palao cit. p. 1. §. 7. n. 1.

TITULUS XVIII.

Qui Matrimonium accusare possint, & contra illud testificari.

SUMMARIUM.

1. Arduitas accusationis matrimonialis.

2. De matrimonio;
3. Et de sponsalibus iudex Ecclesiasticus cognoscit,
X x 3

4. Ss